

Veebacterie zoekt boer

Varkens- en kalverenhouders zijn veelal gastheer van een bijzonder 'beestje': de vee-MRSA. Een lastig heerschap, toont Mireille Wulf van ziekenhuis VieCuri in Venlo aan, in een proefschrift waarop zij in Nijmegen is gepromoveerd.

door **Will Gerritsen**

Bekend bordje in elk ziekenhuis. „MRSA? Wilt u aan de balie medewerker of doktersassistent melden dat u beroepsmatig nauw contact heeft met levende varkens of vleeskalveren of woonachtig bent op een varkensbedrijf.” Ten grondslag aan het dringende advies ligt de ontdekking van een specifieke bacterie bij varkensboeren en hun familieleden: de vee-MRSA, een type dat ongevoelig is voor een aantal antibiotica. Een vondst die door arts-microbioloog Mireille Wulf en haar collega's in 2004 werd gedaan, toen ze haar opleiding aan het Universitair Medisch Centrum St.-Radboud in Nijmegen afrondde. Bij een baby werd onverwacht MRSA aangetroffen en de ouders werden eveneens positief getest. „Zoiets zag je in die tijd nooit. We hadden een attente ziekenhuishygiëniste, die riep: 'Hé, hier is iets aan de hand!'” Opvallend: de ouders waren varkensboer. Er doken nog meer MRSA-gevallen op die aan de varkenshouderij werden gelinkt. Een groep varkensboeren in de buurt van Nijmegen werd getest. Grote verbazing: een kwart was MRSA-drager. Niet van de 'gewone' MRSA-bacterie, maar van een vervelend familielid. Juist, ja: de vee-MRSA. Mireille Wulf onderzocht of de bacterie bij dierenartsen en studenten diergeneeskunde voorkomt. Antwoord: ja, in percentage vergelijkbaar met Nederlanders die in een buitenlands ziekenhuis zijn geweest. Ze reisde naar een congres in Kopenhagen, over varkensgezondheid, en peuterde met wattenstaafjes vocht uit de neuzen van de bezoekers, dierenartsen uit de hele wereld. „Vee-MRSA bleek geen Nederlands probleem te zijn. Dierenartsen van Canada tot Thailand zijn drager. Je treft hem in alle vee-stapels van de wereld aan. Nogal zorgwekkend.” Het is een bijzonder organisme, die vee-MRSA, en dat is-ie. Zo bijzonder dat het organisme aanvankelijk met standaardtesten in het lab niet altijd te achterhalen was. In de regio Eindhoven waart vee-MRSA rond die de laboranten met de

Arts-microbioloog Mireille Wulf in een laboratorium van VieCuri.

foto Gé Hirdes

Megastallen?

In de discussie over megastallen stellen tegenstanders dat deze enorme veehouderijen ook risico's voor de volksgezondheid oproepen. Zijn de risico's van vee-MRSA om deze reden groter? Mireille Wulf: „In deze stallen worden veel dieren bij elkaar gezet, met alle risico's voor ziekte-uitbraken van dien. Anderzijds kan veel aan infectiepreventie worden gedaan door bijvoorbeeld compartimentering van de hokken. Niet handig is echter om zowel kippen als varkens samen in een meegastal te houden. Het gevaar is dat vogelgriep van kippen via varkens naar de mens overspringt. Langs deze weg kunnen mensen met een nieuw influenzavirus worden besmet. Dat gaat niet makkelijk, maar is wel mogelijk.”

gangbare sneltest in één op de vijf gevallen niet kunnen opsporen. „Het is een heel ander type dan we

gewend waren. Door de intensieve veehouderij en het feit dat er in deze sector veel antibiotica gebruikt worden, ontstaat een grote kweekvijver voor resistentie. In sommige landen voegen veehouders zware metalen toe aan het voer. Dan zie je dat de bacterie ook daarvoor resistent wordt, bijvoorbeeld voor koper. Normaal kunnen bacteriën helemaal niet tegen koper.” Zo ontwikkelt zich in de veestallen een veelkoppig monster. Mireille Wulf stelde vast dat onder veehouders in de regio Eindhoven een MRSA-bacterie voorkomt die veelal resistent is voor drie of meer klassen antibiotica (deze medicijnen worden ingedeeld in tien categorieën of wel 'klassen'). Bijna één op de vijf 'Eindhovense' MRSA-bacteriën trekt zich zelfs niets aan van vier of meer klassen antibiotica. Een schril contrast met de 'gewone' MRSA: deze is slechts voor één antibioticum (penicillineachtige middelen) ongevoelig. De stal grondig boenen om het veelkoppige monster te temmen, helpt nauwelijks: „We hebben geprobeerd om een bedrijf MRSA-vrij te krijgen. Dat is dus

heel moeilijk. Het lijkt bijna onmogelijk om de vee-MRSA uit de veestapel te krijgen.” Ziekenhuizen doen er alles aan om de bacterie buiten de deur te houden, reden waarom varkensboeren, kalverenhouders en hun gezinsleden zich daar kenbaar moeten maken. Bij een ziekenhuisopname worden ze meteen in isolatie geplaatst, totdat uit een laboratoriumtest blijkt dat ze geen drager van vee-MRSA zijn. Is het tegendeel

waar, dan blijven ze in isolatie. Het gaat om een grote groep: „Van de varkenshouders test 30 tot 50 procent positief op vee-MRSA.” Verpleging in isolatie is geen pretje voor betrokkene en personeel en is bovendien kostbaar. Een patiënt die in isolatie wordt behandeld, is tweemaal zo duur als een 'normale' patiënt. In de VS moeten verzekerden jaarlijks een slordige 30 miljard dollar extra aan premies betalen vanwege de MRSA-problematiek.

Bij alle onheilstijdingen is er nog een opbeurend feitje. Mireille Wulf: „Gelukkig is de bacterie niet zo virulent. In de regio Eindhoven met 800.000 inwoners werden in twee jaar dertig personen ziek. Niet zoveel. Hoe ziek? Van huiduitslag en steenpuisten tot sepsis, bloedvergiftiging”. Is het mogelijk dat deze 'tamme' vee-MRSA tot een virulent type zal muteren? „Kunnen we niet voorspellen. Dat zal de komende jaren blijken.”